

Sygn. akt I ACa 902/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Krzysztof Chojnowski (spr.)
Sędziowie	:	SSA Elżbieta Bieńkowska SSA Jadwiga Chojnowska
Protokolant	:	Urszula Westfal

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M. (1)**

przeciwko **M. M. (2)**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 30 października 2013 r. sygn. akt V GC 39/13

I. zmienia zaskarżony wyrok ten sposób, że:

a) **pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 r., sygn. akt I ACa 221/12 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko M. M. (1) w zakresie punktu I wyroku postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 r. w sprawie VGCo 53/12;**

b) **zasądza od pozwanej M. M. (2) na rzecz powoda M. M. (1) kwotę 5.117 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**

c) **nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 5.015 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;**

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

III. nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 5.015 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w drugiej instancji.

UZASADNIENIE

Powód M. M. (1) wnosił o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko powodowi w zakresie punktu I wyroku postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12 z uwagi na to, że nie odpowiada on za objęte tym wyrokiem zobowiązania (...) Spółki jawnej w D. względem M. M. (2), jako podstawę prawną powództwa wskazując art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Pozwana M. M. (2) wносиła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 30 października 2013 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.600 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

M. M. (1) i M. M. (2) byli współnikami (...) Spółki jawnej w D.. Spółka ta została rozwiązana wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 26 kwietnia 2011 roku w sprawie V GC 9/11 i znajduje się w likwidacji.

M. M. (2) wystąpiła do Sądu Okręgowego w Olsztynie przeciwko (...) Spółce jawnej w D. o wypłatę zysku tej Spółki, a Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12 zmieniając wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 24 stycznia 2012 roku w sprawie V GC 10/11 zasądził od (...) Spółki jawnej w D. na rzecz M. M. (2) tytułem wypłaty zysku kwotę 130.293,29 złotych. Postępowanie egzekucyjne przeciwko (...) Spółce jawnej w D. zostało umorzone postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie z dnia 30 września 2012 roku wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Postanowieniem z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12 Sąd Okręgowy w Olsztynie nadał klauzulę wykonalności w zakresie punktu I wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12 przeciwko M. M. (1), jako współnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania (...) Spółki jawnej w D.. M. M. (1) wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12, ale Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie I ACz 61/13 oddalił to zażalenie jako niezasadne. Na wniosek M. M. (2) Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie wszczął przeciwko M. M. (1) postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 2188/12. Pismem z dnia 12 lutego 2013 roku M. M. (1) wezwał M. M. (2) do złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 2188/12, podnosząc, że nie odpowiada on za zobowiązania wynikające z tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy powołał się na art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. i uznał, że nie zaistniała żadna z przewidzianych w tym przepisie podstaw pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko M. M. (1) w zakresie punktu I wyroku postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12.

Sąd I instancji nie podzielił stanowiska powoda, że nie mogą być od niego egzekwowane zobowiązania objęte wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12, bowiem nie jest on dłużnikiem M. M. (2) z tytułu wypłaty zysku (...) Spółki jawnej w D., a do przejścia na niego zobowiązania (...) Spółki jawnej w D. względem M. M. (2) nie doszło wskutek nadania przeciwko niemu, jako współnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania (...) Spółki jawnej w D., klauzuli wykonalności wyrokowi

Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12. Sąd Okręgowy zaznaczył, że M. M. (2) wystąpiła przeciwko (...) Spółce jawnej w D. z roszczeniem o wypłatę zysku tej Spółki, a wobec bezskuteczności egzekucji przeciwko (...) Spółce jawnej w D. na podstawie art. 778¹ k.p.c., art. 22 § 2 k.s.h. i art. 31 k.s.h. uzyskała tytuł wykonawczy przeciwko M. M. (1) jako współnikowi tej Spółki. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że M. M. (2) może egzekwować z majątku M. M. (1) jako współnika (...) Spółki jawnej w D. roszczenia dotyczące wypłaty zysku tej Spółki.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją powód zarzucając:

I. rażąco naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 132 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie dokonania zwrotu odpowiedzi na pozew pomimo niezłączenia do niej dowodu doręczenia drugiej stronie odpisu pisma albo dowodu wysłania go przesyłką poleconą, co w konsekwencji doprowadziło do nieuprawnionego uwzględnienia twierdzeń, zarzutów oraz dowodów zgłoszonych przez pozwaną w odpowiedzi na pozew,

2. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w celu ustalenia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, tj. przyjęcie, że powód nie wykazał przesłanek z art. 840 k.p.c. będących podstawą dochodzenia w niniejszej sprawie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, podczas gdy pisma procesowe powoda zawierające uzasadnienie faktyczne i prawne w sposób jednoznaczny kwestionowały przejście obowiązku (...) Spółki jawnej w D. na powoda mimo istnienia postanowienia o bezskuteczności egzekucji przeciwko tej Spółce, co stanowiło wykazanie przesłanki z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.; powyższe w konsekwencji doprowadziło do braku rozpoznania istoty sprawy,

3. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez ocenę dowodów w sposób wybiórczy, polegającą na zupełnym pominięciu dla oceny zasadności powództwa twierdzeń powoda zawartych w pozwie, a w konsekwencji błędnym przyjęciu, że bezskuteczność egzekucji kierowanej do majątku (...) Spółki jawnej w D. jest wystarczającą przesłanką do prowadzenia egzekucji z majątku powoda,

II. sprzeczność poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, poprzez błędne uznanie, że:

1. treść art. 22 § 2 k.s.h. i art. 31 k.s.h. czyni powództwo w niniejszej sprawie bezzasadnym, podczas gdy w przepisach tych mowa jest o odpowiedzialności współników za zobowiązania spółki wynikające z jej stosunków zewnętrznych, a powód domagał się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego dotyczącego stosunków zachodzących między współnikami;

2. powód ponosi odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za wypłatę współnikowi udziału w zyskach, po tym jak egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, podczas gdy wypłata udziału w zyskach nie jest zobowiązaniem pomiędzy spółką a jej kontrahentami, o jakim mowa w art. 778¹ k.p.c.

Domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia w całości powództwa oraz zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy w zakresie okoliczności, które były istotne w rozumieniu art. 227 k.p.c. dla rozstrzygnięcia sprawy, są prawidłowe. Sąd Apelacyjny uznaje je za własne, w pełni dzieląc ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, która odpowiada kryteriom z art. 233 § 1 k.p.c.

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. skarżący wiąże z błędnym uznaniem przez Sąd I instancji, że nie zaistniała przewidziana w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. podstawa pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przeciwko M. M. (1) w zakresie punktu I wyroku postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12. Tym samym zarzut ten dotyczy nie dokonanych ustaleń, ale ich oceny prawnej.

Odnosząc się do zarzutu obrazu art. 328 § 2 k.p.c. trzeba przypomnieć, że zarzut ten może być skutecznie postawiony w apelacji tylko wtedy, gdy braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2012 roku, II UK 162/11, LEX nr 1171001; z dnia 14 lutego 2012 roku, II PK 139/11, LEX nr 1167468). W niniejszej sprawie sytuacja taka nie ma zaś miejsca, ponieważ Sąd I instancji poczynił ustalenia faktyczne, wskazał dowody, na których się oparł, a także przedstawił argumentację prawną. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwala na poddanie go kontroli instancyjnej.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut naruszenia art. 132 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie dokonania zwrotu odpowiedzi na pozew pomimo niezłączenia do niej dowodu doręczenia drugiej stronie odpisu pisma albo dowodu wysłania go przesyłką poleconą, skoro zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 20 września 2013 roku zwrócono odpowiedź na pozew (k. 108).

Przechodząc do oceny prawnej należy wskazać, że podjęta przez powoda, zgodnie ze wskazaniem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku zawartym w uzasadnieniu postanowienia z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie I ACz 61/13 oddalającego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12 nadające klauzulę wykonalności w zakresie punktu I wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12 przeciwko M. M. (1), jako współnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania (...) Spółki jawnej w D., obrona merytoryczna przez wytoczenie powództwa przeciwegzekucyjnego była skuteczna.

Według art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście, zgodnie zaś z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powód zasadnie domagał się pozbawienia wykonalności w oparciu o art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. na tej podstawie, że nie zaistniało zdarzenie, na którym oparto wydanie klauzuli wykonalności.

Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie V GCo 53/12 nadał klauzulę wykonalności w zakresie punktu I wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12, w którym zasądzono od (...) Spółki jawnej w D. na rzecz M. M. (2) tytułem wypłaty zysku tej Spółki kwotę 130.293,29 złotych - przeciwko M. M. (1), jako współnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania (...) Spółki jawnej w D..

Tymczasem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 października 2008 roku w sprawie V CSK 172/08 (LEX nr 483361) wyraził pogląd, akceptowany także przez przedstawicieli nauki prawa handlowego (por. Andrzej Kidyba, Komentarz do Kodeksu spółek handlowych, System Informacji Prawnej LEX) i podzielany również przez Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie, że przez „zobowiązania spółki”, które stosownie do art. 82 § 1 k.s.h. spłaca się z majątku spółki jawnej w przypadku jej likwidacji i za które zgodnie z art. 22 § 2 k.s.h. każdy wspólnik odpowiada bez ograniczenia całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką, z uwzględnieniem art. 31 k.s.h., przewidującego tzw. subsydiarną odpowiedzialność wspólnika, należy rozumieć zobowiązania spółki wynikające z jej stosunków „zewnętrznych”, tj. wobec jej wierzycieli niebędących wspólnikami jak i wierzycieli będących wspólnikami, gdy zobowiązania nie wynikają ze stosunku spółki. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że z istoty spółki jawnej wynika, iż roszczenia wynikające ze stosunku spółki - a typowym takim roszczeniem jest roszczenie o wypłatę udziału w zysku (art. 51 § 2 k.s.h. i art. 52 § 1 k.s.h.) - wspólnicy mogą kierować tylko wobec spółki, a zasady tej nie zmienia art. 22 § 2 k.s.h. Ustanowiona w art. 22 § 2 k.s.h. odpowiedzialność wspólnika za zobowiązania spółki dotyczy zobowiązań, które może zaciągać spółka w ramach przyznanej jej zdolności (art. 8 k.s.h. w zw. z art. 4 § 1 k.s.h.), a zdolność ta obejmuje stosunki „zewnętrzne”, tj. zachodzące pomiędzy spółką a jej kontrahentami. Wspólnik odpowiada zatem solidarnie wraz ze spółką za zobowiązania spółki wynikające z tych „zewnętrznych” stosunków. (...) spółce jawnej zdolność do zaciągania zobowiązań nie obejmuje stosunków „wewnątrzspółkowych” i przewidziana w art. 22 § 2 k.s.h. odpowiedzialność wspólnika za zobowiązania spółki wynikające z tych stosunków nie rozciąga się na te zobowiązania, nie rozciąga się więc na zobowiązanie spółki do wypłaty wspólnikowi udziału w zysku.

W świetle powyższego trzeba uznać, że powód nie odpowiada za zobowiązania (...) Spółki jawnej w D. względem M. M. (2) z tytułu wypłaty zysku tej Spółki objęte wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2012 roku w sprawie I ACa 221/12.

Korekta rozstrzygnięcia Sądu I instancji przez oddalenie powództwa skutkowałą zmianą orzeczenia tego Sądu o kosztach procesu i kosztach sądowych.

Ostatecznie pozwana przegrała proces w pierwszej instancji i dlatego stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. winna zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty postępowania przed Sądem I instancji, na które składa się uiszczona przez niego opłata sądowa od pozwu w kwocie 1.500 złotych i wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 3.600 złotych, ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 roku, poz. 461) wraz z opłatą od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.

Jednocześnie na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. pozwana winna zwrócić na rzecz Skarbu Państwa brakującą część opłaty sądowej od pozwu w kwocie 5.015 złotych, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Dlatego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzeczono reformatoryjnie jak w punkcie I sentencji.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono mając na uwadze wynik postępowania odwoławczego oraz treść art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 k.p.c. Apelacja powoda została uwzględniona w całości i dlatego pozwana winna zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty postępowania odwoławczego, na które składa się opłata sądowa od apelacji w kwocie 1.500 złotych i wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.700 złotych, określone w stawce minimalnej wskazanej w § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 roku, poz. 461).

Stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. pozwana winna zwrócić na rzecz Skarbu Państwa brakującą część opłaty sądowej od apelacji w kwocie 5.015 złotych, od uiszczenia której powód był zwolniony.